

## СЕКЦІЯ 4

---

### АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПОЛІТИЧНИХ І СОЦІАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ

**Керівник секції:** завідувач кафедри політичних теорій, д. і. н.,  
професор Л. І. Кормич

**Секретар секції:** доцент кафедри політичних теорій, к. політ. н.,  
доцент І. М. Милосердна

#### **КОРМИЧ ЛЮДМИЛА ІВАНІВНА**

Національний університет «Одеська юридична академія»,  
завідувач кафедри політичних теорій, доктор історичних наук, професор

#### **ГАРАНТІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ КОНТЕКСТІ**

Взаємопов'язаність сучасного світу, інтенсивні процеси глобалізації унеможливають спроможність окремої країни самостійно вирішувати складний комплекс безпекових проблем. Безпековий вектор внутрішньополітичних та зовнішньополітичних стратегій неодмінно пересікаються, потребуючи аналізу та оцінки всієї сукупності важелів впливу на реальний стан речей з боку різних суб'єктів світової політики.

Для України особливе значення має позиція європейських країн, головне – членів ЄС та НАТО, враховуючи євроінтеграційні прагнення нашої держави. Саме європейський контекст визначає шляхи та технології реагування на загрози національній безпеці в сучасних умовах. Це стосується всіх ракурсів: як суто політичного і оборонного, так і економіко-фінансового, інформаційно-комунікаційного, культурного. Відбувається як зміна тенденцій розвитку так і трансформація змісту і форм процесів такого розвитку. І надзвичайно важливо за цих умов прогнозувати і моделювати перспективу створення цивілізованого і сприятливого навколишнього середовища, попереджуючи ескалацію напруженості та конфлікти або знаходити шляхи їх вирішення.

Слід зазначити, що дана проблематика має двосторонню направленість у європейському контексті. Адже український фактор значною мірою призвів до переформатування безпекової політики ЄС та США. Так, українська криза призвела до підвищення ролі європейського

напрямку у стратегії національної безпеки США, підсилила позицію НАТО щодо стримування та захисту, обумовила перебудову безпекової політики на протистояння гібридним загрозам тощо [1, с. 41–42]. Серед п'яти базових принципів, що наразі визначають політику ЄС щодо Російської Федерації, два безпосередньо стосуються безпеки України (наполягання на виконанні Мінських домовленостей та невизнання анексії Криму; підсилення відносин в рамках східного партнерства, включаючи Україну) [2; 3].

Для України інтенсивність обміну товарами, послугами, інформацією з країнами ЄС значно зростає, що є позитивною тенденцією, яка, в свою чергу, розширює зону зовнішньої підтримки нашої держави і сприяє зміцненню безпекового простору. Адже таке співробітництво поширює передові технології стійкого розвитку, прискорює процеси зростання оборонного потенціалу, підвищує ефективність та удосконалює механізми функціонування оборонного сектору тощо. Особливої ваги при цьому набуває координація політичних, правових, інституційно-організаційних, економічних, інформаційних механізмів, задіяних в процесах функціонування системи національної безпеки, яка виступає складовою систем міжнародної та регіональної безпеки.

Ставши об'єктом агресії з боку РФ з 2014 року, Україна вимушена підтримувати два стратегічні напрями забезпечення безпеки – захисту і укріплення. Маємо виявляти і долати існуючі небезпеки і загрози та виключати можливості появи нових, зміцнюючи власну державу і суспільство як об'єкт загроз і з позицій об'єктивних ресурсів, і в аспекті суб'єктивних факторів.

Програмні документи, такі як Стратегія національної безпеки та Стратегія воєнної безпеки України адаптуються до змін, що відбуваються, збалансовуючи всі види безпеки та змінюючи пріоритетність реалізації конкретних завдань регулятивного, організаційного, комунікативного, ідеологічного, функціонального характеру. Основними завданнями виступають досягнення нової якості стабільного розвитку, навіть за наявного збройного конфлікту та з урахуванням усіх існуючих або потенційних загроз [3; 4].

Безумовно, гарантії могла б забезпечити повноправна участь України в загальноєвропейській системі колективної безпеки через членство в ЄС та НАТО, але цей шлях потребує часу і зусиль. Тому сьогодні ми використовуємо наявні можливості дієвої підтримки через Нормандський формат, Мінські угоди, двосторонні договори щодо оборонної галузі, поступово адаптуючи національне законодавство до європейських стандартів (ЄС і НАТО), беручи безпосередню участь у спільних військових навчаннях, миротворчих операціях, інших заходах, що демонструють догичність до європейської безпекової політики, підсилюючи параметри надійності існування України як суб'єкта міжнародних відносин.

Таким чином, в основі національної безпеки лежить як власний розвиток, так і інтеграційна взаємодія, що обумовлює потребу оцінювати

рівень безпеки України саме в контексті євроінтеграції, яка реалізується сукупністю політичних, правових, економічних інструментів.

Тому, розглядаючи власні досягнення щодо укріплення безпеки, ми надаємо належне реальній підтримці з боку європейської спільноти в рамках такого інституту як ОБСЄ чи міжнародних фінансових структур, через вплив санкцій, накладених на РФ стосовно ряду проєктів, товарів, компаній тощо. Реальна фінансово-економічна, технологічна і політична підтримка реформ в Україні також спрямовані на розширення безпекових можливостей нашої країни в сучасних умовах.

Національна безпека в такий спосіб виступає гарантією нормальних умов функціонування як окремої особи так і суспільства в цілому та національної держави як суверенного суб'єкта. Вона стає частиною національних інтересів і міжнародної стабільності, що ще раз підкреслює потребу оцінки даної категорії з урахуванням як внутрішньополітичної так і зовнішньополітичної ситуації. Тобто, національна безпека є багатовимірною і складною системою з багатофакторністю впливів на її стан, що обумовлює постійну потребу як розробки нових концептуальних підходів так і постійного моніторингу практики реалізації задля пропозицій оптимальних моделей та шляхів впровадження.

Адже гібридний характер сучасних конфліктів, асиметричність стратегій, комплексність інструментарію обумовлює складність розв'язання безпекових завдань, потребуючи спільних зусиль країн, зацікавлених в стабілізації системи міжнародних відносин з метою сприяння цивілізаційному розвитку. І Україна сьогодні опинилась на вістрі цього процесу, маючи активізувати власні зусилля і, разом з тим, потребуючи міжнародної підтримки. Результат залежить і від прискорення реформування нашої держави, і від ефективності міжнародної співпраці в напрямку європейської інтеграції, і від гармонізації міжнародних відносин.

### ***Список використаної літератури:***

1. Larrabee F., Wilson P., Gordon J. The Ukrainian Crisis and European Security: Implications for the United States and U. S. Army. Santa Monica: RAND Corporation, 2015. 66 p. URL: <https://www.jstor.org/stable/10.7249/j.ctt15sk8s2>
2. Russel M. The EU and Russia: Locked into confrontation. PE 652.030. Brussels : European Parliament, 2020. URL: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/652030/EPRS\\_BRI\(2020\)652030\\_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2020/652030/EPRS_BRI(2020)652030_EN.pdf)
3. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року «Про Стратегію національної безпеки України» від 14.09.2020 р. № 392/2020. Офіційний вісник України. 2020 р., № 75, стор. 127, стаття 2377, код акта 100870/2020.
4. Указ Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 25 березня 2021 року «Про Стратегію воєнної безпеки України» від 25.03.2021 р. № 121/2021. Офіційний вісник України. 2021 р., № 27, стор. 33, стаття 1321, код акта 103814/2021.

**Ключові слова:** національна безпека, національні інтереси, міжнародна стабільність, європейська інтеграція.

**Ключевые слова:** национальная безопасность, национальные интересы, международная стабильность, европейская интеграция.

**Key words:** national security, national interests, international stability, European integration.

## **ВІТМАН КОСТЯНТИН МИКОЛАЙОВИЧ**

*Національний університет «Одеська юридична академія»,  
директор Центру підготовки магістрів публічної служби  
і професійних суддів, професор кафедри політичних теорій,  
доктор політичних наук, професор*

### **ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ УГОРСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ АВТОНОМІЇ В УКРАЇНІ**

Проблематика україно-угорських етнополітичних взаємин ніколи не втрачала актуальності і завжди перебувала в полі зору як українських вчених, так і українських політиків. Науковий інтерес до неї обумовлений цілою низкою чинників. По-перше, впродовж кількох століть Закарпаття (наразі однойменна область) входило до складу Угорщини. У XX ст. Закарпаття під назвою Підкарпатської України (згодом Карпатська Україна) було самопроголошеною державою, а потім автономією у складі Чехо-Словаччини (Другої Чехо-Словацької республіки) в 1938–1939 рр. А як відомо, серед аксіом етноконфліктології фігурує історична наявність власної держави або автономії в етнополітично проблемного регіону, яка вказує на високу ймовірність сепаратистських проявів та відновлення його боротьби за незалежність. При цьому не має жодного значення, як давно це було, як саме ця держава (автономія) була створена, як довго проіснувала і що призвело до втрати незалежності, – стверджує А. Кіссе [1, с. 89]. Однакового це підвищує ймовірність виникнення етнотериторіального конфлікту.

Україна зацікавлена інтегрувати угорську меншину в сучасні державотворчі процеси, тому й надалі буде створювати умови для вільного опанування державною мовою представниками угорської національної меншини. Однак посиляючись на мовну дискримінацію етнічних угорців в Україні, Угорщина намагалася перешкодити євроатлантичній інтеграції України, заблокувавши роботу Комісії Україна-НАТО з питань оборони та зажадавши перегляду Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Втім, за кілька років Будапешт втратив надію на принципову зміну мовної освітньої політики України щодо національних меншин, Угорщина почала активно фінансувати розбудову у місцях компактного проживання угорців в Закарпатті приватної освітньої інфраструктури [2]. У своїх етнополітичних та етнотериторіальних претензіях до